

Rapport för praktiktjänstgöring inom kursen RETD02 på Sveriges Television Malmö, redaktionen för *ROBINS*

Sveriges Television Malmö

Redaktionen för *ROBINS*

Postadress: SVT, 212 01 Malmö

Besöksadress: Stora Varvsgatan 2, 211 19 Malmö

Praktikhandledare och projektledare: Jonas Gunnarsson

Telefon: +4640227412

E-post: jonas.gunnarsson@svt.se

Arbetsledare och producent: Anders Lenhoff

Telefon: +46709935701

E-post: anders.lenhoff@svt.se alt. anders@innehallsbolaget.se

I. Arbetsplats

Redaktionen för *ROBINS* skapar, utvecklar och producerar redaktionellt innehåll till teveprogrammet med samma namn som sänds i SVT1 på lördagar klockan 21.00 till 21.30. Säsong 9 sändes mellan den tredje november 2012 och den 22 december 2012. Produktionen inleddes den 17 september.

Public service-företaget Sveriges Television AB:s historik sträcker sig tillbaka till 1956 då riksdagen beslutade om att införa television i Sverige. Sedan dess har SVT utvecklat teveprogram på 27 orter i landet med utgångspunkt att erbjuda landets medborgare ett brett och programutbud med exempelvis nyheter, underhållning och folkbildning utan att vara beroende av politiska och kommersiella intressen. På sin egen hemsida framhåller man att "vi gör tv om alla, för alla. Det betyder att vi även gör program för de tittargrupper som inte är kommersiellt intressanta."

SVT Malmö, eller "Malmö-TV" som det på många håll och kanter kommit att kallas, huserar sedan flytten från tv-huset på Jägersro 2010 i Kockums gamla industrilokaler i Västra Hamnen. Spatialt delar programredaktioner och olika administrationsavdelningar på tre

Retorik: Kvalificerad yrkespraktik

Lunds Universitet

våningsplan med öppet kontorslandskap och mindre konferens- och möteslokaler. Vid tre stycken skrivbordsgrupper sitter *ROBINS*-redaktionen som hösten 2012 utgjordes av producent Anders Lenhoff, projektkoordinator Makfire Kolgjini, manusförfattare Robin Paulsson, Johannes Finnlaugsson, Gunnar Svensén, Kristoffer Svensson, researcher Lena Resborn, produktionsassistent Linn Mannheimer samt bildproducent Niklas Andersson.

Den första *ROBINS*-redaktionen bildades 2006 och programmets första säsong sändes under hösten samma år med premiär onsdagen den 23 augusti klockan 21 i SVT2. Redan inför andra säsongen flyttades sändningen till systerkanalen SVT1 och tredje omgången visades *ROBINS* på fredagar och inte långt därefter fastslogs programmet nuvarande sändningstid till lördagar. Program 8 under säsong 9 sågs av cirka 1,1 miljoner människor.

Innehållsligt räknas *ROBINS* till, som i Sverige kan uppfattas som smala, genren humorpratshow. Inspirationen kommer nämligen från amerikanska talkshows med en stark underhållningsambition som kommer till uttryck allt ifrån förproducerade sketcher till nyhetsförankrad och aktuell ståupphumor. Således strävar *ROBINS* efter målsättningen att inte inta samma roll som andra pratshowsproduktioner som är mer fokuserat till samtal såsom *Skavlan*. Humorinnehållet är här av lika stor vikt som gästintervjuerna, och omfånget på ganska exakt 28 minuter ger programmet möjlighet att inta ett mer dynamiskt tempo.

Vidare konstitueras produktionen av *ROBINS* säsong 9, tillika praktiktiden, av två delar. Under förproduktionen skrivs manus till sketcher och fasta moment i programmet av allmän karaktär som inte är lika beroende av gästerna eller av aktuella händelser. Sketcherna spelas in och redigeras därefter i största möjliga utsträckning till inspelningsperioden som tar vid 6 veckor senare. Nu spelas programmen in, i studio tillika salongen på Skånes Dansteater på Östra Varvgatan i Malmö, och det redaktionella arbetet förläggs huvudsakligen till att utveckla idéer till programmoment som är direkt kopplade till gästerna, som är minst två i varje program, samt till att skriva manus till den inledande ståupppmonologen som fungerar som en kommentar till händelser som uppmärksammats i media och press under veckan.

Själva arbetstiderna utgjordes av redaktionell verksamhet måndagar till torsdagar från klockan 9 till cirka 15-16 på eftermiddagen. Min medverkan på fem av programinspelningarna gjorde att arbetstiden dessa dagar förlängdes till ca klockan 20.30.

II. Arbetsuppgifter

Rumsligt utbreder sig begreppet redaktionellt arbete över såväl stora som många ytor. Men vad jag främst engagerat mig och blivit engagerad i är att delta i att skriva och delta i processen att utveckla idéer och underlag till all form manus till exempel sketcher, moment med gästerna och till såväl allmänna som nyhetsaktuella skämt. Metoden för detta var framförallt att producera stora mängder text, men manusgruppen sammanträdde även ibland på oregelbundna så kallade "spånmöten" för att utnyttja kollegornas idéer och få nya uppslag samt för att uppdatera varandra om sitt respektive arbete.

Tillsammans med textproduktion var min huvudsakliga sysselsättning researcharbete. Detta innebar att plocka fram information vilken humorn i programmet är tänkt att bygga på och samtidigt inte minst utvärdera denna för att avgöra om och i så fall på vilka premisser fakta och materialet kan användas för att uppnå önskad kommunikativ effekt. Informationen och underlaget hämtades till största delen från dagspress och kvällstidningar, men gestaltade sig även i konkret medial form, såsom bild och ljud som i vissa fall kunde användas direkt i programmet.

När det kom till inspelningar av sketcher och programinspelning efterfrågades tidvis mina synpunkter på formuleringar och olika ordval i manus, inte minst under genrepn av ståupppmonologen. Till detta kom även för mig att inta rollen som produktionsassistent under inspelningarna och sammanställa manuskort och se till att rekvisita både fanns på plats och kunde användas. I det redaktionella arbetet assisterade jag även projektkoordinatorn med att till exempel komponera text till en annons för att marknadsföra inspelningarna till studiopubliken. Annonser delades ut som flyer och publicerades även i Sydsvenska Dagbladet.

Arbetet följdes regelbundet och kontinuerligt upp av möten och sammanträden. Under inspelningsperioden fortlöpte verksamheten uppbyggt på det formskelett som kallades mötesveckan, och här ber jag även diskret om att få byta tempus (igen):

Måndagens inleds med redaktionsmöte klockan 11 för att komma underfund med vad som ska göras i veckan, vilka idéer vi kommer att fokusera på att utveckla och när särskilda inspelningar och redigeringar ska göras, samt vem som ta ansvar för olika områden och uppgifter som ska ställas i verk. På samma sätt används onsdagen för att samla redaktionen för morgonmöte där man redogör för hur vi kan använda materialet och om utgången av två

dagars arbete motsvarat våra förväntningar och önskemål. Onsdagen innefattar även ett möte på eftermiddagen med manusgruppen för att läsa igenom monologskämten som skrivits under veckan. Ur texten gallras cirka tre A4-sidor ut för att testas på vad som kallas monologläsning. Monologläsningen inleder torsdagen och här samlar manusredaktionen medarbetare från andra delar av tv-huset som används som testpublik. Ståuppmonologen läses och publiken röstar därefter vad de tycker var roligast och mest träffsäkert. Då torsdagen innebär programinspelning hålls även ett eftermiddagsmöte med studiomannan, scripta och bildproducent för att stämma av hur alla moment i manus logistiskt och bildmässigt ska genomföras för att möta de förväntningar på uttryck som redaktionen har.

Sist, men som bekant inte minst, i det här avsnittet vill jag nämna det uppstartsmöte med redaktionen som hålls innan inspelningsperioden börjar där medarbetarna uttrycker åsikter om hur de tycker att programmet ska utformas. Dessa vägs sedan samman för att utröna en tydlig målsättning och riktning som arbetet ska inta.

III. Analys och utvärdering av praktiktjänst

Jag vill verkligen framlyfta min praktiktermin som är mycket värdefullt inslag i en kandidatutbildning i retorik. Detta för att retoriken för det första frekvent av akademiker benämns som en kodifierad praxis och av populärvetenskapligt intresserade som "learning by doing". Genom att exempelvis producera stora mängder text får man således lära sig att omsätta den teoretiska kunskapen det själva retoriska hantverket textproduktion för att uppnå en önskad effekt. För att kunna framställa ett förråd, eller copia som en retoriker skulle uttrycka det, av en adekvat mängd material krävs en relativt hög skrivhastighet. Denna förmåga att producera tillräckligt mycket text är något som jag personligen anser enbart kan övas upp genom kontinuerligt och disciplinerat skrivande, och inget man enbart kan "läsa sig till". Då ämnena i skämten ofta rör sig i samma enviroger blir manusarbetet en utmärkt retorisk övning i att variera stilistiken i texten och i den kreativa processen upptäcka och även uppfinna nya uttrycksätt. Att då ha tillgång till den retoriska kunskapen om stilfigurer fungerar då som ett utmärkt verktyglåda.

Researcharbetet och utvärderingen av material och underlag fokuseras å andra sidan mer till den vetenskapliga dimensionen av retorik. För att skapa och uppnå humor upplever jag det som avgörande vad publiken, tittaren eller mottagaren besitter för referenser. Här gäller det att

Retorik: Kvalificerad yrkespraktik

Lunds Universitet

i åtanke ha att Sveriges Television, som tidigare fastslaget, gör teve "för alla" vilket innebär att humorn måste utgå ifrån en brett underlag. Då humor baseras på ofta irrationella och surrealistiska bilder är det ytterst viktigt att vad humorn vilar på är väl etablerat hos mottagaren. Vad man då måste analysera när man skriver skämt om en viss företeelse är vad mottagaren vet om ämnet, som inom retorik benämns som publikens empiri. Man måste också ställa sig frågan, vad mottagaren tycker och anser om ämnet, vad som vidare kan ses som publikens doxa. Detta är betydande för att avgöra på vads, eller för den sakens skull vems, bekostnad man skämtar. Ett tredje retoriskt analysverktyg är vad publiken generellt gör, som kallas praxis, hur publiken agerar eller förväntar andra att sannolikt bete sig i olika sammanhang. Under textproduktion och dramatisering av sketcher kan detta verkligen fungera som ett sätt att hitta utgångspunkter för att göra det ologiska logiskt.

Man ska, för att inta ett mer övergripande perspektiv, dock påpeka att vara praktikant på just SVT egentligen innebär att man inte får producera någonting som sänds av upphovsrättslig karaktär, på grund av att det är ett public service-företag. Detta är faktum hämmar självklart manusförfattare men fråntar även en viss press från nybörjare. Detta är även något jag vidare vill framhålla för framtida praktikanter. Skillnad hade det varit om man praktiserat på exempelvis ett externt produktionsbolag som i högre grad kan, och ge ordvalet valfri värdering, "utnyttja" sina praktikanter.

Avslutningsvis vill jag verkligen rekommendera just SVT som en praktikplats då jag anser att retorik har en självklar plats i redaktionellt arbete, både som analysverktyg för information och material och även som ett redskap för skrivkonst i manusarbete. Dessutom får man inte sällan på SVT chansen att ta sig an och engagera sig i ytterligare praktiska uppgifter, till exempel i rollen som produktionsassistent. Att sammanfattningsvis överhuvudtaget göra praktik är ett oerhört lärorikt sätt att minnas vad man lärt sig. Min tro är nämligen att förmåga och färdighet bottnar när man medvetet utnyttjar den. Att man besitter en teoretisk kunskap, eller "kan någonting", när man gör det.